

Fjärde söndagen efter Påsk 2021– Lars Borgström (LFS)

Tekster: Salme 98, Gt Jes 49:1-13, Ep Jak 1:16-21, Ev Joh. 16:5–15

Jesu ord i dagens evangelium föregår dem som vi hörde förra söndagen. De är uttalade den sista kvällen i salen på övre våningen, alldeles innan Jesus lämnade nattvardssalen för att gå över bäcken Kidron till trädgården Getsemane.

Jesus sade då till sina lärjungar: ”Det är för ert bästa som jag går bort. För om jag inte går bort, kommer inte Hjälparen till er” (v 7). Denne Hjälpare är den helige Ande. Även om denne är en annan Hjälpare än Jesus, är det ändå genom denne andre Hjälpare Jesus själv kommer till sina lärjungar, sin församling.

Den andre Hjälparen skulle ha som uppgift att vittna om Jesus – när Han kommer ”ska Han vittna om mig” (Joh. 15:26), sade Jesus – och, som vi hörde i dagens evangelium, ”leda er in i hela sanningen” (v 13). Hur ska dessa ord, om Andens förande in i hela sanningen, förstås? Detta har blivit en av teologihistoriens stora stridsfrågor. Många har menat att hela sanningen inte föreligger i de profetiska och apostoliska skrifterna – det som är Bibeln – utan att Anden under historiens gång skänker sin kyrka nya kunskaper som går utöver Bibelordet och på så sätt gradvis för kyrkan in i *hela* sanningen.

Redan i fornkyrkan framträdde den falske profeten Montanus, som utgav sig för att vara det av Anden utvalda instrumentet, som skulle leda de kristna till hela sanningen, den bättre insikten som var högre än den som apostlarna förmedlat. Denna Montanus galenskap blomstrar vilt i våra dagar, trots att de gamla montanisterna sedan länge farit ned i dödsriket.

I Rom, på vad som kallas Petri stol, sitter i den yttre kristenhetens mitt en man som vågar kalla sig den helige Fadern (jfr Joh. 17:11), nämligen påven. Han menar att han själv med sina företrädare på påvestolen, tillsammans med de stora koncilierna, kyrkomötena, är Andens redskap för att uppenbara nya sanningar som går utöver vad Skriften lär. Så har man förutom all medeltida villfarelse med laggärningar, skärseld, helgondyrkan m.m. på senare år lagt till den ”uppenbarelsen”, att hedniska religionsutövare blir saliga om de är sanna, hängivna tillbedjare och följer samvetets ljus. I Vatikanen skulle Anden således under den senaste tiden skänkt det, som varit okänt för den kyrka som byggt enbart på apostlarnas förment torftiga, bristfulla grund.

På liknande sätt gör de liberala teologerna i Svenska Kyrkan och andra kyrkosamfund. De förklarar mer eller mindre godtyckligt det ena och det andra i Skriften för tidsbundet och inte längre giltigt – det må vara Skriftens lära om Kristi avlelse av den helige Ande, Hans födelse av jungfrun Maria, Hans kroppsliga uppståndelse och himmelfärd eller Hans återkomst på himlens skyar till dom och frälsning. Det kan gälla äktenskapet mellan man och kvinna eller förbudet mot kvinnliga präster. Hela tiden återkommer samma fraser: ”Det kan inte gälla för vår tid”, ”Det där är bara sagt av Paulus, som var en bristfällig och felande människa”, ”Jesus själv var också bara ett barn av sin tid med dåtidens uppfattningar” o.s.v. Sedan sätter man sin egen höga visdom i Jesu och apostlarnas ställe och avskaffar därmed Skriften som högsta norm och rättesnöre för kyrkans lära och liv.

Allt sådant tal måste vi i kraft av dagens evangelium fördöma inte bara såsom människotankar utan såsom djävulskt. Vi är lika mycket under angrepp av villfarelsens ande som någonsin den äldsta kyrkan, ja, vida mer, eftersom Jesus säger att ”laglösheten ökar” (Matt. 24:12).

Hur ska då orden om Andens ledande in i hela sanningen förstås? Det förstår vi helt och fullt genom att lyssna till vad Jesus säger tidigare i samma tal, två kapitel tidigare: ”Men Hjälparen, den helige Ande som Fadern ska sända i mitt namn, Han ska lära er allt och *påminna* er om allt som *Jag* sagt er” (Joh. 14:26).

Den helige Ande lär alltså inte något nytt och annorlunda än Jesus och apostlarna. Han talar aldrig emot deras ord. Han *påminner* istället om vad Jesus och Hans apostlar har sagt. Det gäller alltså inte bara Jesu direkta undervisning, utan även de läror Han ger genom sina utvalda apostlar i de kanoniska skrifterna. ”Jag säger er sanningen:”, säger Han, ”den som tar emot någon som jag sänder tar emot mig” (Joh. 13:20). Apostlarna är Jesu sändebud – det är vad själva ordet apostel betyder. Hela den heliga Skrift är Guds ord, andeinspirerad undervisning (2 Tim. 3:16). När Johannes, den siste aposteln, dog fanns inte längre någon som kunde påminnas om vad Jesus hade undervisat dem om. Då stängdes möjligheten att få fler kanoniska skrifter. Den uppenbarelse som ska gälla intill tidens slut, ja t.o.m. för evigt (Matt. 24:35), var given.

I dagens evangelium sammanfattar Jesus den kristna tron i tre punkter, när Han säger om Sanningens Ande, som ska leda oss in i hela sanningen: ”Och när Han kommer ska Han överbevisa världen om synd och rättfärdighet och dom” (v 8). Den andefyllda, saliggörande predikan ser därför ut just så och inte på något annat sätt. Denna programförklaring får oss att förfärat förstå, att det mesta, som i dag kallas predikan, inte är biblisk predikan utan passar bättre in på vad profeten Jeremia säger: De har ”gjort sig usla brunnar som inte håller vatten” (Jer. 2:13). Men låt oss nu istället, utifrån Jesu ord till oss idag, se hur det ska predikas i Ande och sanning – alltså när Anden får överbevisa oss om sanningen. *För det första* lär vi genom den helige Andes överbevisning känna vår synd på ett rätt sätt.

Syndafördärvets förbannelse

Jesus säger om den helige Ande att Han ska ”överbevisa världen om synd [---]: de tror inte på mig” (v 8–9). Här avslöjas vad som är själva grundsynden: otron. Otron är orsaken till all synd, ja den är själva kärnan, det innersta väsendet i all synd. Luther skriver i *Stora katekesen* att om man följer det första budordet, att ha Herren till Gud, för det med sig att man följer alla andra bud också (SKB, s 396). Det är ju egentligen självklart. Tänk om vi verkligen hade klart för oss att det är Herren Gud, den store och väldige, helige och skräckinjagande som bestraffar synd med helvete, som sagt oss: ”Du ska inte begå äktenskapsbrott”, ”Du ska inte bära falskt vittnesbörd mot din nästa” o.s.v. Vem skulle då ens våga tänka en otuktig tanke, vem skulle då våga tala ofördelaktigt om en medmänniska o.s.v. Det är otron, att vi inte tror på Herren såsom vi skulle göra, som gör att vi överhuvudtaget vågar synda. *För det andra* lär vi genom den helige Andes överbevisning känna hur vi blir frälsta.

Kristi tillräknade rättfärdighet

Jesus säger vidare om den helige Ande, att Han ska överbevisa världen om rättfärdighet, eftersom ”jag går till Fadern och ni ser mig inte längre” (v 10). Detta är den punkt, med vilken Kyrkan står och faller. Alla kätterska sekter, både till höger och till vänster, både stora och små, förstår ”rättfärdighet” som den kraft, med vilken man övervinner synden, att man genom sådana segrar helgas och blir alltmär rättfärdig tills man till sist är så god och helig att man passar för himmelriket, den eviga saligheten hos Gud. Men Jesus säger något fullständigt annorlunda, nämligen att rättfärdigheten består i att Han går till Fadern. Otron vägrar ta till sig ordens bokstavliga betydelse: Jesu gång till Fadern innebär Hans väg bort från nattvardssalen, bort från gemenskapen med lärjungarna, till ångesten i Getsemane, genom dödens svettbad, genom vredesdomen på Golgata, genom offret för syndare och så Hans framträdande inför Fadern som den sannerligen uppståndne och segrande, som den rättfärdige och helige, som den store Översteprästen och Frälsaren. Jesus har dött i syndares ställe och Hans uppståndelse innebär att vår rättfärdiggörelse helt och hållet beror på Jesu rättfärdighet *utanför* oss – inte på något som sker i vårt eget hjärta, utan endast på den tillräknade trons rättfärdighet. Det är Jesus själv som är vår rättfärdighet. Han är den rättfärdige telningen, davidsonen som det profeteras om i Jer. 23:6: ”I Hans dagar ska Juda bli frälst och Israel bo i trygghet, och detta är det namn man ska ge Honom: HERREN vår rättfärdighet.” *För det tredje* lär vi genom den helige Andes överbevisning känna vår seger.

Trons seger över satan

Jesus säger slutligen om den helige Ande, att Han ska överbevisa världen om dom, eftersom ”denna världens furste är dömd” (v 11). Satans rike kastas över ända av tron allena; tron på Kristi främmande, oss tillräknade, översteprästerliga rättfärdighet – trons rättfärdighet, utan alla gärningar, utan alla helgelseyttringar som de romerska katolikerna kräver och utan alla nådegåvor som svärmarna frågar efter och vill se hos den som ska vara kristen.

Varje försök att möta den gamle ormen med egen fromhet, med någon upplevelse av något gott eller andligt inom sig, förstärker hans rike, väcker hans ondskefulla glädje och berövar människan saligheten. Men hjälplös, skräckslagen, slagen till intet skådar djävulen däremot på den människa som mot honom höjer påskens segerfana. Den människa som sveper in sig i den främmande, fullkomliga, allt övertäckande rättfärdigheten, den vita dopdräkten, har fullständig seger över djävulen. Där måste den onde åtylda befällningen i utdrivningsorden: ”Vik hädan du orene ande, och giv den helige Ande rum.”

Amen.